JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS SIEGBERT ALBER

18 päivänä huhtikuuta 2002 [1]

I Johdanto

1. Tällä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevalla kanteella komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Helleenien tasavalta ei ole säädetyssä määräajassa antanut tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 85/337/ETY [2] muuttamisesta 3 päivänä maaliskuuta 1997 annetun neuvoston direktiivin 97/11/EY [3] (jäljempänä direktiivi 97/11/EY) noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä. Komissio tukeutuu vaatimuksessaan ensisijaisesti siihen, että Kreikan hallitus ei ollut ilmoittanut sille täytäntöönpanotoimenpiteistä täytäntöönpanolle säädetyn määräajan päättyessä.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

2. Säännösten sisällön esittäminen ei ole esillä olevassa asiassa eikä tässä yhteydessä tarpeen, koska komission väitteet koskevat käytännössä ainoastaan direktiivin täytäntöönpanon laiminlyöntiä yleisellä tasolla. Asian kannalta merkityksellisten säännösten sisältö esitetään asianosaisten väitteiden ja niiden perustelujen sekä asian oikeudellisen arvioinnin yhteydessä.

III Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely ja asianosaisten vaatimukset

3. Koska Kreikka ei ollut ilmoittanut komissiolle direktiivin täytäntöönpanemiseksi toteuttamiaan toimenpiteitä direktiivin täytäntöönpanolle säädetyn määräajan päättyessä 14.3.1999, komissio lähetti Helleenien tasavallalle 5.8.1999 päivätyllä kirjeellä virallisen huomautuksen, jossa se kehotti tätä ilmoittamaan komissiolle kahden kuukauden kuluessa toimenpiteistä, joilla se on pannut direktiivin täytäntöön. Kreikan viranomaiset eivät vastanneet tähän viralliseen huomautukseen.

4. Tämän jälkeen komissio toimitti Helleenien tasavallalle 26.1.2000 päivätyllä kirjeellä perustellun lausunnon, jossa se toisti virallisessa huomautuksessa esitetyt väitteet ja kehotti Kreikkaa esittämään

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.
2 — EYVL L 175, s. 40.
3 — EYVL L 73, s. 5.

asiaa koskevat huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa. Kreikan viranomaiset eivät vastanneet tähänkään kirjeeseen.

5. Tämän vuoksi komissio nosti 11.10.2000 nyt käsiteltävänä olevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— toteaa, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa antanut tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 85/337/ETY muuttamisesta 3 päivänä maaliskuuta 1997 annetun neuvoston direktiivin 97/11/EY noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä ja toissijaisesti koska se ei ole ilmoittanut näistä toimenpiteistä säädetyssä määräajassa komissiolle

— velvoittaa Helleenien tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

6. Helleenien tasavalta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Asianosaisten lausumat

1. *Komissio*

7. Se, ettei Kreikka ilmoittanut täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, antaa komission mielestä aihetta katsoa, että Kreikka ei saattanut direktiiviä sen täytäntöönpanolle säädetyssä määräajassa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

8. Komissio katsoo direktiivillä 97/11/EY tehtyjen merkittävien muutosten perusteella, joista komissio esittää yksityiskohtaisen luettelon vastauskirjelmässään, että direktiivin 85/337/ETY täytäntöönpanemiseksi toteutetut kansalliset toimenpiteet eivät ole riittäviä direktiivin 97/11/EY täytäntöönpanovelvoitteen noudattamiseksi. Näkemyksensä tueksi komissio viittasi asian suullisessa käsittelyssä Kreikan ympäristöministerin 31.1.2002 antamaan lehdistötiedotteeseen, jossa ilmoitettiin direktiivin 97/11/EY täytäntöönpanemiseksi annetun uuden lain hyväksymisestä.

9. Komissio väitti suullisessa käsittelyssä direktiivin muutetun 5 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanon osalta — kyseisessä säännöksessä säädetään tiedoista, jotka hankkeesta vastaavan on toimitettava —, että Kreikan viranomaiset antavat hankkeesta vastaavalle hakijalle ainoastaan kyselylomakkeen täytettäväksi. Lupa

hankkeen toteuttamiseen myönnetään hakijan antamien tietojen perusteella, mikäli hankkeesta ei tehdä valituksia 20 päivän kuluessa. Kyselylomakkeella annettavat tiedot eivät kuitenkaan täytä 5 artiklan 3 kohdassa esitettyjä vähimmäisvaatimuksia. Näin ollen on todettava, että kyseinen menettely on riittämätön hankkeen ympäristövaikutuksia koskevan arvioinnin tekemisvelvoitteen osalta.

12. Muutetun 2 artiklan 2 a kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus päättää, haluavatko ne yhdistää direktiivien 97/11/EY ja 96/61/EY[4] mukaiset menettelyt. Tästä ei näin ollen voi olla seurauksena direktiivin 97/11/EY virheellinen täytäntöönpano.

2. *Helleenien tasavalta*

10. Helleenien tasavalta esittää puolustukseksekseen, että se on pannut ensimmäisen direktiivin eli direktiivin 85/337/ETY jo niin täydellisesti täytäntöön, että direktiivillä 97/11/EY myöhemmin tehdyt muutokset sisältyvät jo Kreikan lainsäädäntöön. Helleenien tasavalta perustelee tätä yksittäisten säännösten osalta seuraavasti.

13. Muutetun 2 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on noudatettava 7 artiklan säännöksiä, jos ne haluavat olla soveltamatta tiettyyn hankkeeseen tämän direktiivin säännöksiä. (7 artiklassa säädetään tiedottamisesta toiselle jäsenvaltiolle, jos tietyllä hankkeella on merkittäviä ympäristövaikutuksia tässä jäsenvaltiossa.) Kreikalla ei kuitenkaan ole yhteistä maarajaa minkään muun Euroopan yhteisön jäsenvaltion kanssa, minkä vuoksi 7 artiklaa ei voida soveltaa Kreikkaan. Italian osalta, joka on ainoa Euroopan yhteisön jäsenvaltio, jonka kanssa Kreikalla on yhteinen meriraja, ei tähän mennessä ole syntynyt tilannetta, jossa 7 artiklan soveltaminen olisi ollut tarpeen. Helleenien tasavalta katsoo näin ollen, että 2 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 7 artiklaa ei tarvitse panna täytäntöön.

11. Muutetun 2 artiklan 1 kohdan mukaan kaikki hankkeet, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, alistetaan lupamenettelyyn. Helleenien tasavallan mukaan tämä on turvattu jo Kreikan ympäristönsuojelulailla nro 1650/86, jonka mukaan kaikki hankkeet alistetaan lupamenettelyyn.

14. Muutetussa 3 artiklassa säädetään, että ympäristövaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon myös kaikkien kyseisessä

4 — Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 24 päivänä syyskuuta 1996 annettu neuvoston direktiivi 96/61/EY (EYVL L 257, s. 26).

artiklassa mainittujen tekijöiden vuorovaikutus. (Näitä tekijöitä ovat ihmisten, eläinten ja kasvien lisäksi myös maaperä, vesi, ilma jne.) Kreikan laissa nro 1650/86 "ympäristöllä" tarkoitetaan kaikkien niiden tekijöiden muodostamaa kokonaisuutta, jotka vuorovaikutuksen kautta vaikuttavat ekologiseen tasapainoon, elämänlaatuun, ihmisten terveyteen, historialliseen perinteeseen ja kulttuuriperinteeseen sekä esteettisiin arvoihin. Näin ollen direktiivin muutetun 3 artiklan vaatimukset on Helleenien tasavallan mukaan jo saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä.

15. Helleenien tasavalta katsoo lisäksi, että myös muutetulla 4 artiklalla tehdyt muutokset (arvioinnin osalta) on jo saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä. Sen mukaan erityisesti tapauskohtaisia selvityksiä tehtäessä tai raja-arvoja vahvistettaessa liitteessä III vahvistetut valintaperusteet otetaan jo huomioon.

16. Muutetun 5 artiklan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on annettava lausunto tiedoista, jotka hankkeesta vastaavan on lupamenettelyssä annettava, jos hankkeesta vastaava tai jäsenvaltiot sitä pyytävät. Helleenien tasavallan mukaan nämä muutokset on saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä jo ministeriöiden päätöksellä nro 69269/5387/90 sekä kiertokirjeillä nro 17/94 ja nro 9/96.

17. Sen väitteen osalta, että kyselylomakkeen tiedot eivät täytä ympäristövaikutusten arvioinnille asetettuja vaatimuksia, Kreikan hallitus totesi asian suullisessa käsittelyssä, että kyselylomake koskee hankkeen sijainnin valintaa, joka tehdään ennen ympäristövaikutusten arviointia. Kyselylomakkeella ei siis korvata pakollista ympäristövaikutusten arviointia. Siinä tapauksessa, että kyselylomakkeella annettujen tietojen arvioinnissa tulee esiin kysymyksiä, asiassa pyydetään tehtäväksi tutkimus. Kyselylomake koskee ainoastaan hankkeen sijainnin alustavaa hyväksymistä.

18. Direktiivin 6 artiklan 1 kohtaan sisältyvät muutokset niiden viranomaisten osallistumisesta, joita asia koskee, on Helleenien tasavallan mukaan saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä jo ministeriöiden päätöksellä nro 69269/5387/90.

19. Myös 6 artiklan 2 kohdassa esitettyjä vaatimuksia kansalaisten osallistumisesta noudatetaan Helleenien tasavallan näkemyksen mukaan jo nykytilanteessa. Ministeriöiden päätöksessä nro 75308/5512/90 määrätään, että tietojen julkistamisesta vastaavien läänin viranomaisten on 15 päivän kuluessa kehotettava kansalaisia esittämään mahdolliset valitukset hankkeesta. Tietojen julkistamisen ja huomautusten esittämisen välinen aika saa olla korkeintaan 30 päivää. Käytännössä menettely kestää kuitenkin keskimäärin 2,6 kuukautta. Näin ollen kansalaisilla on mahdollisuus "kohtuullisessa ajassa"

ilmaista kantansa 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Lisäksi Kreikan viranomaiset ovat antamassa lakiehdotusta, jossa säädetään muun muassa pitemmistä määräajoista kansalaisten osallistumisen osalta.

20. Muutetulla 8 artiklalla tehdyt muutokset on Helleenien tasavallan mukaan myös jo saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä. (Artikla koskee käytyjen neuvottelujen tuloksia ja saatuja tietoja.)

21. Muutetussa 9 artiklassa säädetään luvan myöntämistä tai sen epäämistä koskevasta päätöksestä tiedottamisesta kansalaisille. Helleenien tasavallan mukaan toimivaltaiset Kreikan viranomaiset ilmoittavat käytännössä nämä tiedot säännönmukaisesti läänien toimivaltaisille viranomaisille. Kreikan lainsäädäntö vastaa näin ollen direktiivin 97/11/EY vaatimuksia.

22. Direktiivin 10 artiklalla tehdyt muutokset koskevat yksinomaan kyseisen artiklan sanamuotoon tai muotoiluun liittyviä kysymyksiä. (Kyseisessä artiklassa säädetään liikesalaisuuden noudattamisesta henkinen omaisuus mukaan lukien.)

23. Muutetun 11 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tiedoksi 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti vahvistetut valintaperusteet tai raja-arvot. Helleenien tasavallan mukaan tämä muutos otetaan huomioon direktiivin 97/11/EY suunnitteilla olevan "muodollisen täytäntöönpanon" yhteydessä.

24. Direktiivin 85/337/ETY 13 artikla poistettiin, koska oli itsestään selvää, että jäsenvaltiot voivat antaa direktiivissä säädettyjä säännöksiä ankarampia säännöksiä ympäristövaikutusten arvioinnin laajuudesta ja arviointimenettelystä.

25. Helleenien tasavallan mukaan Kreikan lainsäädäntö vastaa myös direktiivin muutettujen liitteiden sisältämiä vaatimuksia. Erityisesti liitteessä III esitetyt kriteerit otetaan jo nykytilanteessa huomioon kansallisessa lainsäädännössä. Kreikan hallitus viittaa tältä osin ministeriöiden päätöksen nro 69269/5387/90 4 §:ään ja kiertokirjeisiin nro 17/94 ja nro 9/96. (Liitteessä III mainitaan valintaperusteet kuten hankkeiden ominaisuudet, sijainti ja vaikutukset.)

26. Uudesta laista ilmoittaminen ei lisäksi missään nimessä tarkoita sitä, etteikö direktiiviä 97/11/EY olisi pantu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti täytäntöön.

V Asian arviointi

1. *Yhdenmukaisuus täytäntöönpanosäädöksen puuttuessa*

27. Kreikan hallitus kiistää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen lähtökohtaisesti sillä perusteella, että jo direktiivin 85/337/ETY täytäntöönpanon yhteydessä annettu Kreikan lainsäädäntö vastaa direktiivin 97/11/EY määräyksiä ilman, että muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden toteuttaminen on tarpeen.

28. Oikeuskäytännön mukaan tätä väitettä ei sinänsä voida hylätä. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin myöntänyt, että on olemassa tilanteita, joissa direktiivin täytäntöönpano ei välttämättä edellytä lainsäädäntötoimia kaikissa jäsenvaltioissa. Yhteisöjen tuomioistuin vaatii kuitenkin myös tällaisissa tapauksissa, että kansallisessa oikeudessa taataan se, että kansalliset hallintoviranomaiset soveltavat direktiiviä tehokkaasti ja että asianomaisesta laista johtuva oikeudellinen tilanne on riittävän täsmällinen ja selvä ja että oikeudensaajat ovat tietoisia kaikista oikeuksistaan ja voivat tarpeen vaatiessa toteuttaa ne kansallisessa lainsäädännössä.[5] Näin ollen direktiivin 97/11/EY kyseisen säännöksen osalta on tutkittava, vastaako Kreikan lainsäädäntö tosiasiallisesti yhteisön oikeuden vaatimuksia.

5 — Asia 29/84, komissio v. Saksa, tuomio 23.5.1985 (Kok. 1985, s. 1661, Kok. Ep. VIII, s. 231, 23 kohta) ja asia C-365/93, komissio v. Kreikka, tuomio 23.3.1995 (Kok. 1995, s. I-499, 9 kohta).

2. *Muutetun 2 artiklan 1 kohdan, 3 ja 4 artiklan, 6 artiklan 1 kohdan, 8 ja 10 artiklan ja liitteiden täytäntöönpano*

29. Kreikan hallitus väittää lähtökohtaisesti, että direktiivi 97/11/EY on jo pantu täytäntöön siten, että direktiivi 85/337/ETY on saatettu sen kaikilta osin osaksi kansallista oikeusjärjestystä, erityisesti niiden muutosten osalta, jotka on tehty 2 artiklan 1 kohdalla ja 4 artiklalla (lupamenettelyyn alistettavien hankkeiden valitseminen), 3 artiklalla (ympäristövaikutusten arvioinnin laajuus), 6 artiklan 1 kohdalla (viranomaiset, joita asiassa on kuultava), 8 artiklalla (käytyjen neuvottelujen tulosten ja saatujen tietojen ottaminen huomioon), 10 artiklalla (teollis- ja tekijänoikeuksien suojeleminen), muutetuilla liitteillä I ja II (kysymykseen tulevien hankkeiden luettelo) sekä lisätyllä uudella liitteellä III (hankkeita koskevat valintaperusteet). Komissio viittaa tältä osin lakiin nro 1650/86 sekä ministeriöiden päätöksiin nro 69269/5387/90 ja nro 75308/5512/90. Komissio ei tarkastele sitä, miltä osin nämä säännökset vastaavat direktiivillä 97/11/EY muutettuja direktiivin 85/337/ETY vaatimuksia vaan tuo ainoastaan esiin näiden direktiivien väliset erot.

30. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä näytettävä toteen väitetty

jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ja esitettävä yhteisöjen tuomioistuimelle tarpeelliset seikat, jotta tämä voi tarkistaa, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty noudattamatta.[6] Tällöin komissio ei voi perustaa toimintaansa pelkkään oletukseen vaan sen on esitettävä väitteensä tueksi konkreettisia tosiseikkoja.[7]

31. Komissio ei ole onnistunut esittämään tällaista näyttöä direktiivin kyseisten säännösten osalta. Näyttöä esittäessään se on tyytynyt luettelemaan kaikki direktiiviin 85/337/ETY verrattuna muutetut säännökset. Lisäksi komissio on toteutettujen täytäntöönpanotoimenpiteiden ilmoittamatta jättämisen perusteella päätellyt, että näitä säännöksiä ei ole saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä. Tämä ei riitä näytön esittämiseen nyt esillä olevassa asiassa, koska Kreikka on jokaisen yksittäisen säännöksen osalta kiistänyt eritellysti sen, että se olisi laiminlyönyt velvoitteensa panna direktiivi täytäntöön. Komissio oli näin ollen velvollinen tutkimaan Kreikan esittämiä väitteitä ja selvittämään, mistä syystä lakiin nro 1650/86 sekä ministeriöiden päätöksiin nro 69269/5387/90 ja nro 75308/5512/90 sisältyvät kansalliset säännökset, joista Kreikan hallitus ilmoitti komissiolle jo jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä 1991/2036 marraskuussa 1990 ja jotka se esitti komission 9.8.2000 päivättyyn perusteltuun lausuntoon lähettämänsä vastauksen liitteessä 1, eivät vastaa yhteisön oikeuden vaatimuksia.

6 — Asia C-159/94, komissio v. Ranska, tuomio 23.10.1997 (Kok. 1997, s. I-5815, 102 kohta); asia C-96/98, komissio v. Ranska, tuomio 25.11.1999 (Kok. 1999, s. I-8531, 36 kohta) ja asia C-337/98, komissio v. Ranska, tuomio 5.10.2000 (Kok. 2000, s. I-8377, 45 kohta).

7 — Asia C-62/89, komissio v. Ranska, tuomio 20.3.1990 (Kok. 1990, s. I-925, 37 kohta) ja asia C-244/89, komissio v. Ranska, tuomio 31.1.1991 (Kok. 1991, s. I-163, 35 kohta).

32. Edellä esitetyn perusteella Kreikan ei voida osoittaa laiminlyöneen täytäntöönpanovelvoitettaan 2 artiklan 1 kohdan, 3 ja 4 artiklan, 6 artiklan 1 kohdan, 8 ja 10 artiklan, muutettujen liitteiden I ja II sekä lisätyn uuden liitteen III osalta.

3. *Muutetun 2 artiklan 2 a kohdan (hallinnollinen menettely) täytäntöönpano*

33. Direktiivin 97/11/EY 2 artiklan 2 a kohdan osalta Kreikka kiistää velvoitteensa panna kyseinen säännös täytäntöön. Tässä säännöksessä säädetään tosiasiallisesti ainoastaan seuraavaa: "Jäsenvaltiot voivat huolehtia siitä, että yhdellä menettelyllä täytetään [direktiivin 97/11/EY] ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 24 päivänä syyskuuta 1996 annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY vaatimukset." Kyseisessä säännöksessä ei näin ollen vahvisteta mitään velvoitetta.

34. Asian suullisessa käsittelyssä komissio myönsi myös sen, ettei jäsenvaltioilla tämän säännöksen nojalla ole velvollisuutta luoda yhteistä hallinnollista menettelyä. Näin ollen tässä asiassa ei voida todeta olevan kysymys jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä.

4. Muutetun 2 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja muutetun 7 artiklan (muiden jäsenvaltioiden osallistuminen) täytäntöönpano

35. Direktiivin 85/337/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY, 2 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa: "Jäsenvaltiot voivat poikkeustapauksissa olla kokonaan tai osittain soveltamatta tiettyyn hankkeeseen tämän direktiivin säännöksiä, tämän kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan määräysten soveltamista." Direktiivin 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on annettava toiselle jäsenvaltiolle mahdollisuus osallistua ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, jos sen tiedossa on, " — — että tietyllä hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa tai jos jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittävä vaikutus, niin vaatii — — ".

36. Kreikka kiistää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan väitteen sillä, ettei kyseisiä artikloja voida soveltaa Kreikkaan. Sillä ei ole yhteistä maarajaa muiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden kanssa. Ainoastaan Italian kanssa sillä on yhteinen meriraja. Direktiivin 7 artiklaa ei kuitenkaan ole aikaisemmin koskaan sovellettu Kreikan ja Italian välillä.

37. Tämän väitteen osalta on viitattava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan jäsenvaltion täytäntöönpanovelvoitteen osalta asiaan ei vaikuta lähtökohtaisesti se, onko direktiivin säännöksellä konkreettinen soveltamisala vai ei. Täytäntöönpanolla pyritään pikemminkin luomaan yhtenäinen oikeustilanne kaikissa Euroopan yhteisön jäsenvaltioissa. [8]

38. Direktiivin täytäntöönpanon pakollisuudesta on ainoana poikkeuksena tilanne, jossa täytäntöönpano olisi maantieteellisistä syistä vailla merkitystä. [9] Kreikka näyttää tukeutuvan väitteissään tähän. Vaikuttaa sitä vastoin mahdottomalta, että esillä olevassa asiassa olisi kysymys tällaisesta poikkeustilanteesta. Direktiivin 7 artiklassa ei tukeuduta siihen, onko jäsenvaltioilla yhteinen raja, vaan siihen, vaikuttaako hanke mahdollisesti toiseen jäsenvaltioon. Muiden jäsenvaltioiden maantieteellisellä läheisyydellä saattaa tässä yhteydessä tosin olla tosiasiallinen merkitys. Säännöksessä ei kuitenkaan tukeuduta yhteiseen (maa)rajaan muiden jäsenvaltioiden kanssa. Tällainen näkemys vastaa sitä tosiseikkaa, että ympäristösaasteiden vaikutukset saattavat ulottua pitkien matkojen päähän. Kreikan hallitus ei näin ollen ole osoittanut, että Kreikassa ei ole 2 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklassa tarkoitettuja hankkeita.

8 — Asia C-214/98, komissio v. Kreikka, tuomio 16.11.2000 (Kok. 2000, s. I-9601, 22 kohta) ja asia C-372/00, komissio v. Irlanti, tuomio 13.12.2001, Kok. 2001, s. I-10303, 11 ja 12 kohta.

9 — Asia 420/85, komissio v. Italia, tuomio 7.7.1987 (Kok. 1987, s. 2983, 5 kohta); edellä alaviitteessä 8 mainittu asia komissio v. Irlanti, tuomion 13 kohta.

39. Näin ollen myöskään perustelu, jonka mukaan säännöstä ei ole sovellettu suhteessa Italiaan, ei muuta kyseistä arviointia millään tavalla. Välimatka Kreikan ja Italian rannikon välillä on lyhyimmillään noin 140 km. Näin ollen ympäristövaikutukset voivat tuulien ja virtauksien suunnasta riippuen kohdistua hyvinkin sekä ilma- että vesiteitse Kreikasta Italiaan ja vaikuttaa merkittävästi ympäristöön siellä.

40. Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Kreikka on laiminlyönyt velvoitteensa panna täytäntöön direktiivin 85/337/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY, 7 artikla sekä 2 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta.

5. Muutetun 5 artiklan (tiedot, jotka hakijan on esitettävä) täytäntöönpano

41. Suullisessa käsittelyssä komissio väitti, että tiedot, jotka hankkeesta vastaavan on esitettävä kyselylomakkeella, eivät täytä 5 artiklan vaatimuksia ja että viranomaiset lisäksi myöntävät luvan ilman muuta, jos asiassa ei esitetä huomautuksia. Kreikan hallitus on sitä vastoin huomauttanut, että kyselylomakkeella on merkitystä ainoastaan hankkeen sijaintipaikkaa koskevaa alustavaa lupaa myönnettäessä. Kyselylomake ei korvaa ympäristövaikutusten arviointia vaan on ainoastaan kaikille hankkeille pakollisen ympäristövaikutusten arvioinnin ensimmäinen vaihe.

42. Kuten edellä on todettu, komission on näytettävä toteen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen. Koska tätä seikkaa ei käsitelty kirjallisessa menettelyssä ja koska komissio ei ole kumonnut Kreikan väitteitä, joiden mukaan kyselylomakkeella on merkitystä ainoastaan laajan ympäristövaikutusten arvioinnin ensimmäisenä vaiheena, muutetun 5 artiklan täytäntöönpanon osalta ei voida todeta, että jäsenyysvelvoitteita olisi jätetty noudattamatta.

6. Muutetun 6 artiklan 2 kohdan (kansalaisten osallistuminen) ja muutetun 9 artiklan (lupapäätöksistä tiedottaminen) täytäntöönpano

43. Direktiivin 6 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan täytäntöönpanon osalta Kreikan hallitus viittaa nykyisen lainsäädännön lisäksi myös nykyiseen hallinnolliseen käytäntöön.

a) Muutetun 6 artiklan 2 kohdan täytäntöönpano

44. Direktiivin 97/11/EY 6 artiklan 2 kohdan mukaan "jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että lupahakemukset ja 5 artiklan mukaisesti saadut tiedot ovat kansalaisten saatavilla kohtuullisessa ajassa, jotta niillä, joita hanke koskee, on mahdollisuus ilmaista kantansa ennen luvan myöntämistä". Kreikka väittää, että Kreikan nykyisessä lainsäädännössä säädetään korkeintaan 15—30 päivän määräaika kansalaisten osallistumiselle mutta että menettely kestää käytännössä keskimäärin noin 2,6 kuukautta. [10] Kansalaisilla on näin ollen mahdollisuus ilmaista kantansa kohtuullisessa ajassa. Valmisteilla on lisäksi lakiehdotus direktiivin 97/11/EY täytäntöönpanemiseksi, jossa säädetään kansalaisten osallistumista koskevista pitemmistä määräajoista.

45. On huomattava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kunkin jäsenvaltion on pantava direktiivit täytäntöön tavalla, joka vastaa täysin yhteisön lainsäätäjän tavoittelemien oikeustilanteiden selvyyden ja varmuuden vaatimuksia, muissa jäsenvaltioissa toimivien henkilöiden etujen mukaisesti. [11] Pelkän hallinnollisen käytännön, jota viranomaiset voivat muuttaa mielensä mukaan ja jota ei julkisteta asianmukaisesti, ei voida näin ollen katsoa olevan keino, jota käyttäen jäsenvaltiot, joille direktiivit on osoitettu, voivat pätevästi täyttää niillä olevan täytäntöönpanovelvoitteen. [12] Viittaaminen hallinnolliseen käytäntöön, jonka mukaan menettely kestää keskimäärin 2,6 kuukautta, ei näin ollen riitä osoittamaan, että direktiivin 6 artiklan 2 kohta on saatettu osaksi Kreikan lainsäädäntöä ja että kansalaisille annetaan kohtuullinen määräaika huomautusten esittämistä varten.

46. Komissio päättelee Kreikan ilmoittamasta lainsäädäntömuutoksesta ja siinä mahdollisesti säädettävästä huomautusten esittämiselle asetetun määräajan pidentämisestä 15 päivästä 30 päivään, että Helleenien tasavalta myöntää, ettei nykyinen määräaika ole kohtuullinen. Komissio tukeutuu näkemyksessään pääasiallisesti Kreikan hallituksen 8.11.1999 päivättyyn kirjeeseen, jolla se vastasi direktiivin 85/337/ETY vastaavan säännöksen täytäntöönpanon laiminlyöntiä koskeneisiin väitteisiin.

47. Ei ole kuitenkaan selvää, että lainsäädäntömuutoksesta ilmoittaminen tarkoittaa puutteellisen täytäntöönpanon myöntämistä. Kreikan hallitus kiistää tämän ehdottomasti. Huomautusten esittämiselle asetetun määräajan pidentämisen voidaan tosin katsoa olevan merkki siitä, että Kreikan lainsäätäjä pitää pitempää määräaikaa hyödyllisenä. Tällainen toteamus ei kuitenkaan sinällään kerro mitään siitä, onko nykyinen määräaika direktiivin mukaisesti "kohtuullinen". Näin ollen määräajan pidentämisestä ei sinänsä voida päätellä, että nykyinen määräaika on kohtuuton.

10 — Vastineessa (s. 4) puhutaan yli 3 kuukaudesta.

11 — Asia C-207/96, komissio v. Italia, tuomio 4.12.1997 (Kok. 1997, s. I-6869, 26 kohta) ja asia C-354/99, komissio v. Irlanti, tuomio 18.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7657, 27 kohta).

12 — Asia 102/79, komissio v. Belgia, tuomio 6.5.1980 (Kok. 1980, s. 1473, Kok. Ep. V, s. 187, 11 kohta) ja edellä alaviitteessä 11 mainittu asia komissio v. Italia, tuomion 28 kohta.

48. Komissio ei puolestaan perustele millään tavalla sitä, miksi 15 päivän määräaika on kohtuuton. Komissio ei tee vertailuja muiden jäsenvaltioiden kanssa eikä havainnollista väitettään esimerkiksi esimerkeillä, joissa huomautuksia ei ole voitu esittää määräajan lyhyyden takia tai joissa huomautuksia ei ole otettu tutkittaviksi.

49. Näin ollen on todettava, että komissio ei ole esittänyt näyttöä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä direktiivin 85/337/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY, 6 artiklan 2 kohdan osalta.

b) Muutetun 9 artiklan (lupapäätöksistä tiedottaminen) täytäntöönpano

50. Kreikka viittaa hallinnolliseen käytäntöön myös muutetun 9 artiklan täytäntöönpanon osalta, jonka mukaan toimivaltaisen viranomaisen on tiedotettava kansalaisille luvan myöntämistä tai epäämistä koskevista päätöksistä sekä niiden perusteluista. Sen mukaan Kreikan toimivaltaiset viranomaiset toimittavat läänien toimivaltaisille viranomaisille säännönmukaisesti olennaiset tiedot. Direktiivin 9 artiklan 2 kohdan osalta, jonka mukaan asiasta on tiedotettava "kaikille jäsenvaltioille, joiden kanssa on 7 artiklan mukaisesti neuvoteltu", Kreikka viittaa huomautuksiinsa siitä, ettei 7 artiklaa voida soveltaa Kreikassa.

51. Kuten edellä jo todettiin, nykyiseen hallinnolliseen käytäntöön viittaaminen ei riitä osoittamaan, että jäsenvaltio on täyttänyt täytäntöönpanovelvoitteensa. Edellä esitetyn perusteella ei myöskään voida todeta, ettei Kreikalla ole täytäntöönpanovelvoitetta 7 artiklan osalta. Kreikan hallituksen esittämien väitteiden perusteella on näin ollen lähdettävä siitä, että Kreikka ei ole täyttänyt täytäntöönpanovelvoitettaan muutetun 9 artiklan osalta.

7. *Muutetun 11 artiklan 2 kohdan (valintaperusteista ilmoittaminen tutkittaessa hankkeita tapauskohtaisesti) täytäntöönpano*

52. Direktiivin 11 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tiedoksi hankkeiden tapauskohtaista tutkimista varten vahvistetut valintaperusteet ja/tai raja-arvot 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kreikka väittää, että tämä direktiivin muutos otetaan huomioon suunnitellussa lakiehdotuksessa, jolla on tarkoitus panna direktiivi 97/11/EY sen kaikilta osin täytäntöön. Näin Kreikka myöntää nimenomaisesti, ettei se vielä ole saattanut 11 artiklan 2 kohtaa osaksi Kreikan lainsäädäntöä. Tämän vuoksi voidaan todeta, että Kreikka ei ole noudattanut jäsenyysvelvoitteitaan myöskään 11 artiklan 2 kohdan osalta.

8. *Tiedoksiantamisen laiminlyömistä koskeva väite*

53. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa toissijaisesti, että Kreikka ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole ilmoittanut komissiolle, mitä toimenpiteitä se on toteuttanut direktiivin 97/11/EY täytäntöönpanemiseksi.

54. Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti katsonut, että tiedoksiantamisen laiminlyömistä koskevaa kysymystä ei tarvitse ottaa huomioon tilanteessa, jossa on todettu olevan kyse direktiivin mukaisten erityisten velvoitteiden noudattamatta jättämisestä.[13] Koska esillä olevassa asiassa todettiin, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu 2 artiklan 3 kohdan, 7 ja 9 artiklan sekä 11 artiklan 2 kohdan osalta, tiedoksiannon laiminlyömistä ei ole tarpeen käsitellä enää tässä yhteydessä.

55. Muiden säännösten osalta on sitä vastoin kiistatonta, että Kreikka ei ole ilmoittanut komissiolle niistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut direktiivin 97/11/EY täytäntöönpanemiseksi. Kreikka ei edes viitannut vuonna 1990 antamaansa ilmoitukseen, jolla se antoi komissiolle tiedoksi direktiivin 85/337/ETY täytäntöönpanemista varten antamansa täytäntöönpanosäädökset. Direktiivin 2 artiklan 1 ja 2 a kohdan, 3, 4 ja 5 artiklan, 6 artiklan 1 ja 2 kohdan, 8, 10 ja 13 artiklan sekä liitteiden I, II, III ja IV osalta on näin ollen todettava, että Kreikka ei ole noudattanut jäsenyysvelvoitteitaan, koska se direktiivin 97/11/EY 3 artiklan 1 kohdan vastaisesti ei ole ilmoittanut komissiolle välittömästi direktiivin täytäntöönpanemiseksi antamistaan laista, asetuksista ja hallinnollisista määräyksistä.

VI Oikeudenkäyntikulut

56. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Saman määräyksen 3 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä.

57. Esillä olevassa asiassa komissio ei kuitenkaan ole näyttänyt kaikkien säännösten osalta toteen sitä, että niiden täytäntöönpano on puutteellista. Näin ollen se on hävinnyt asian osittain. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä voidaan pitää toteen näytettynä ainoastaan siltä osin, kuin se myönnetään. Oikeuden-

13 — Asia C-303/93, komissio v. Italia, tuomio 18.5.1994 (Kok. 1994, s. I-1901, 6 ja 7 kohta); asia C-65/94, komissio v. Belgia, tuomio 28.9.1994 (Kok. 1994, s. I-4627, 5 kohta) ja edellä alaviitteessä 4 mainittu asia komissio v. Kreikka, tuomion 12 ja 13 kohta.

käyntikulujen jakaminen ei siltikään vaikuta tarkoituksenmukaiselta. Menettelyn syynä on lopulta se, ettei Kreikka vastoin direktiivin 97/11/EY 3 artiklaa ole ilmoittanut komissiolle, mitä toimenpiteitä se on toteuttanut kyseisen direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Helleenien tasavalta on näin ollen velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

VII Ratkaisuehdotus

58. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Helleenien tasavalta ei ole noudattanut perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa antanut tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 85/337/ETY muuttamisesta 3 päivänä maaliskuuta 1997 annetun neuvoston direktiivin 97/11/EY 2 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan, 7 ja 9 artiklan ja 11 artiklan 2 kohdan noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

2) Helleenien tasavalta ei ole noudattanut perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa ilmoittanut komissiolle niistä säännöksistä, jotka se on antanut tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 85/337/ETY muuttamisesta 3 päivänä maaliskuuta 1997 annetun neuvoston direktiivin 97/11/EY 2 artiklan 1 ja 2 a kohdan, 3, 4 ja 5 artiklan, 6 artiklan 1 ja 2 kohdan, 8, 10 ja 13 artiklan sekä liitteiden I, II, III ja IV noudattamiseksi.

3) Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.